

DIFFERENTIËREN IN PAV

PAV-inspiratiedag 7 december 2017

HALLO,

ik ben Jan Royackers

Iedereen aan boord!

Piloot

Groei-mindset:
iedereen kan leren!
Met positieve kijk op...

de jeugd van
tegenwoordig

diversiteit
als meerwaarde.

Reisdoel

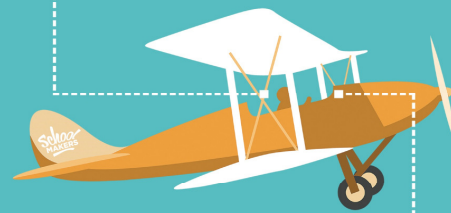
Autonomie
Zelfstandige en
zelfbewuste leerlingen

Betrokkenheid
die zich betrokken en
ondersteund voelen

Competentie
en bijleren op persoonlijk
en inhoudelijk vlak.

Veelzijdige cockpit

Groeperen van leerlingen

Groeperen van leerdoelen

Taakverdeling met co-piloot / stewards

Alert en attent voor

- Onderlinge respect en respect
- Welbevinden
- Geluidsbeheer
- Knoopstelling
- Materiaalbeheer
- Tijdsbeheer
- Expliciete doelen en verwachtingen
- Iedereen mee!

Instructie

Meerpersonnel model
Instructietafel
Geen
Klassikaal
Zelfstandige verwerking
Leerlingen onderling

Gefixte instructie
Experiment
Leersprong
Stapplan
...

Verwerking

Meerpersonnel model
Zelfstandig
(coöperatieve) werkvorm
Keuze-opdrachten
Causalbespreking

Rollenspel
In groep
Digitaal
...

Evaluatie

Leraar gestuurd
Leerling gestuurd
Zelfevaluatie
Peer-evaluatie
Interview
Portfolio

Persoonlijke feedback
Punten
Zelfgekozen criteria
Ongedekte criteria
Externe jury
...

Met differentiatie op vlak van

Wat kan de leerling?
Vakinhoudelijke en persoonlijke competenties

Wat wil de leerling?
Inspelen op voorkeuren

Wat heeft de leerling nodig?
Inspelen op ondersteuningsbehoeften

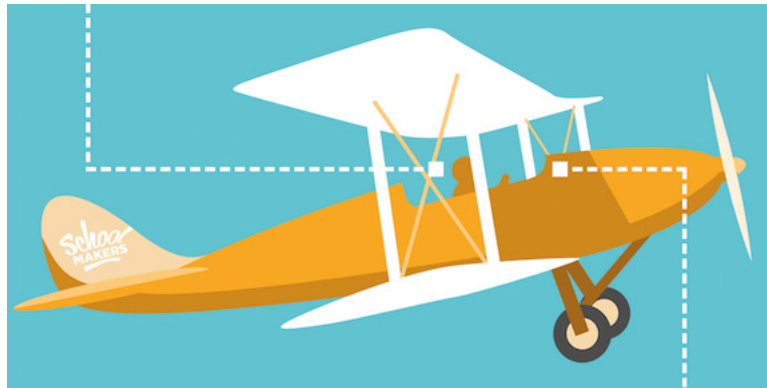
www.lerendifferentieren.be

Crew-leiding

MIJN ROL

**MINDS ARE LIKE
PARACHUTES**

(JAMES DEWAR)

STAAN OP HET PROGRAMMA

Een differentiatiekader
Uitwisseling en reflectie
Sluikreclame

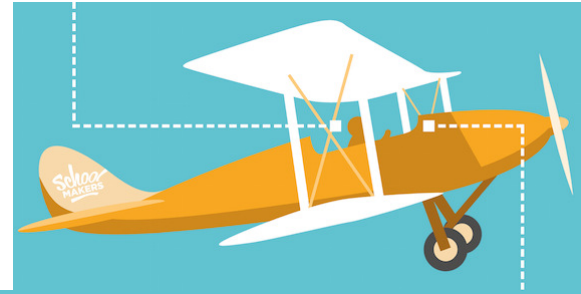
LEREN
DIFFERENTIËREN

WAT IS DIFFERENTIATIE?

Mentimeter

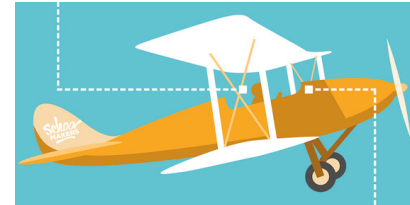
Piloot

Groei-mindset:
iedereen kan leren!
Met positieve kijk op...

de jeugd van
tegenwoordig

diversiteit
als meerwaarde

Reisdoel

Autonomie

Zelfstandige en
zelfbewuste leerlingen

Betrokkenheid

die zich betrokken en
ondersteund voelen

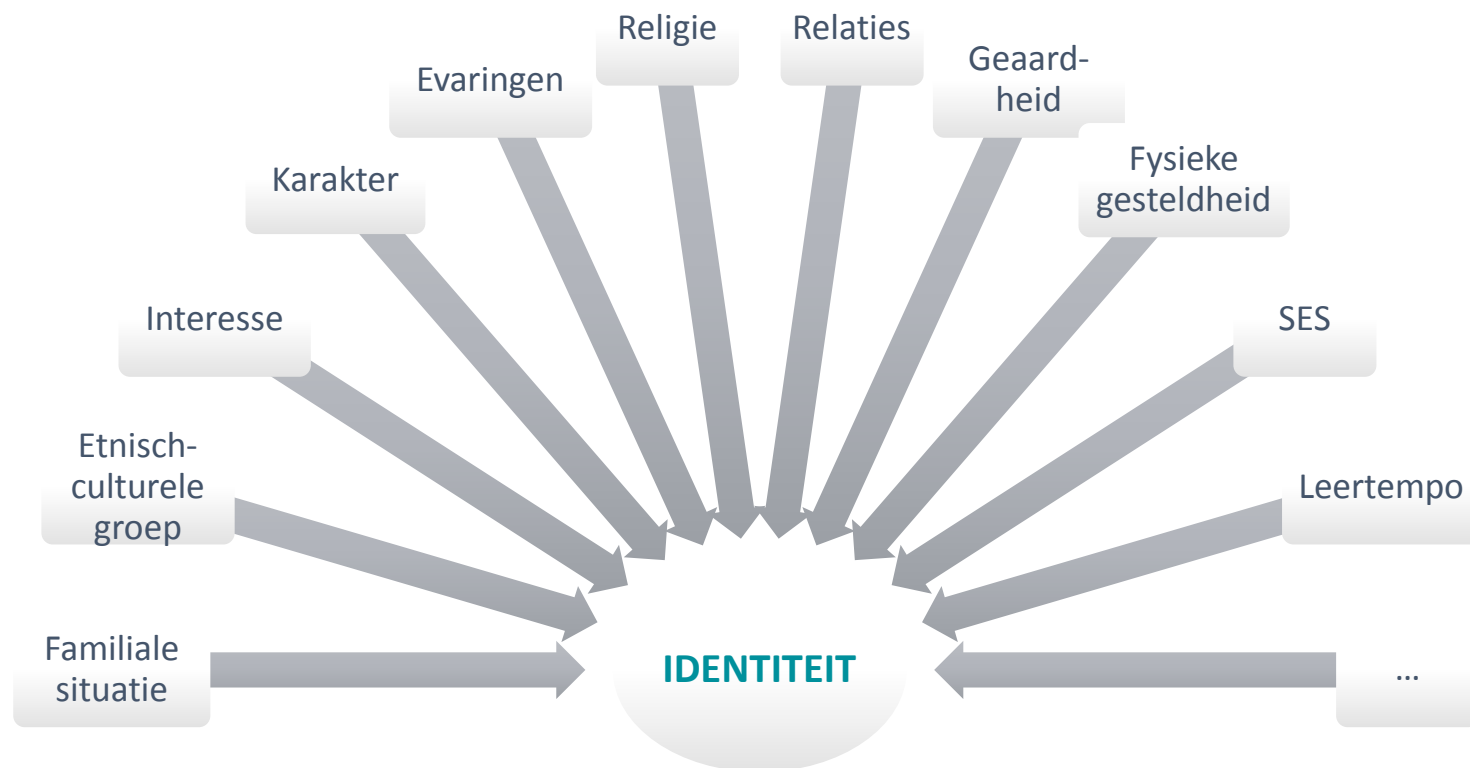

Competentie

en bijleren op persoonlijk
en inhoudelijk vlak

VÉÉL VERSCHILLEN TUSSEN LEERLINGEN

IN
SAMENESS
WE
CONNECT

7

IN
DIFFERENCES
WE GROW.

(VIRGINIA SATIR)

NIET ALLE VERSCHILLEN ZIJN RELEVANT IN LEERCONTEXT

WAAROP DAN WÉL INSPELEN?

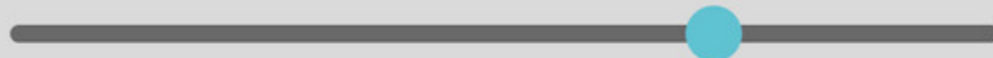
competenties

voorkeuren

ondersteuningsnoden

Met differentiatie op vlak van

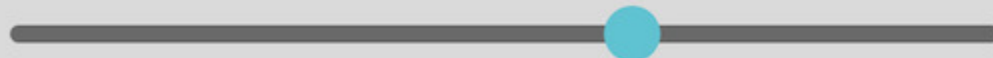
Wat kan de leerling?

Vakinhoudelijke en persoonlijke competenties

Wat wilt de leerling?

Inspelen op voorkeuren

Wat heeft de leerling nodig?

Inspelen op ondersteuningsbehoeften

INSPELEN OP DEZE 3 VRAGEN...

- Grotere motivatie (dankzij inspelen op **voorkeuren**)
- Grotere leerwinst (dankzij inspelen op **competenties**)
- Grotere efficiëntie (dankzij inspelen op **ondersteuningsbehoeften**)

Inclusievere leeromgeving

DIFFERENTIATIE IS...

Het (h)erkennen van verschillen onder leerlingen en er consequent op inspelen.

Vertrekkend vanuit het groeiproces van elke leerling.

Differentiatie stelt het belang van leren voorop.

Met als doel:

- Grotere motivatie
- Grotere leerwinst
- Grotere efficiëntie

HOE DIFFERENTIEER JIJ NU AL?

Mentimeter

EN DUS...

Differentiëren begint bij:

- Observeren
 - In kaart brengen
 - Onderzoeken

 - Doelen bepalen – ondersteuningsnaden bepalen – inspelen op voorkeuren.
-

Leerling	++	Afkomst	Thuis taal	Alfa?	Lezen	Spoken	Schrijven
Alicia	Gym	PL	PL	X	BK	BK	BK
Ayzenur	Zang	TRK	TRK	X	G	BK	BK
Bilal	Tekenen	SYR	SYR	-	B	B	B
Christa	Koken	PL	PL	X	B	B	B
Dolores	Zang	BRAZ	PORT	X	B	B	B
Eylan	Voetbal	SYR	SYR	-	B	B	B
...							

B: Beginner

BK: Basiskennis

G: gevorderd

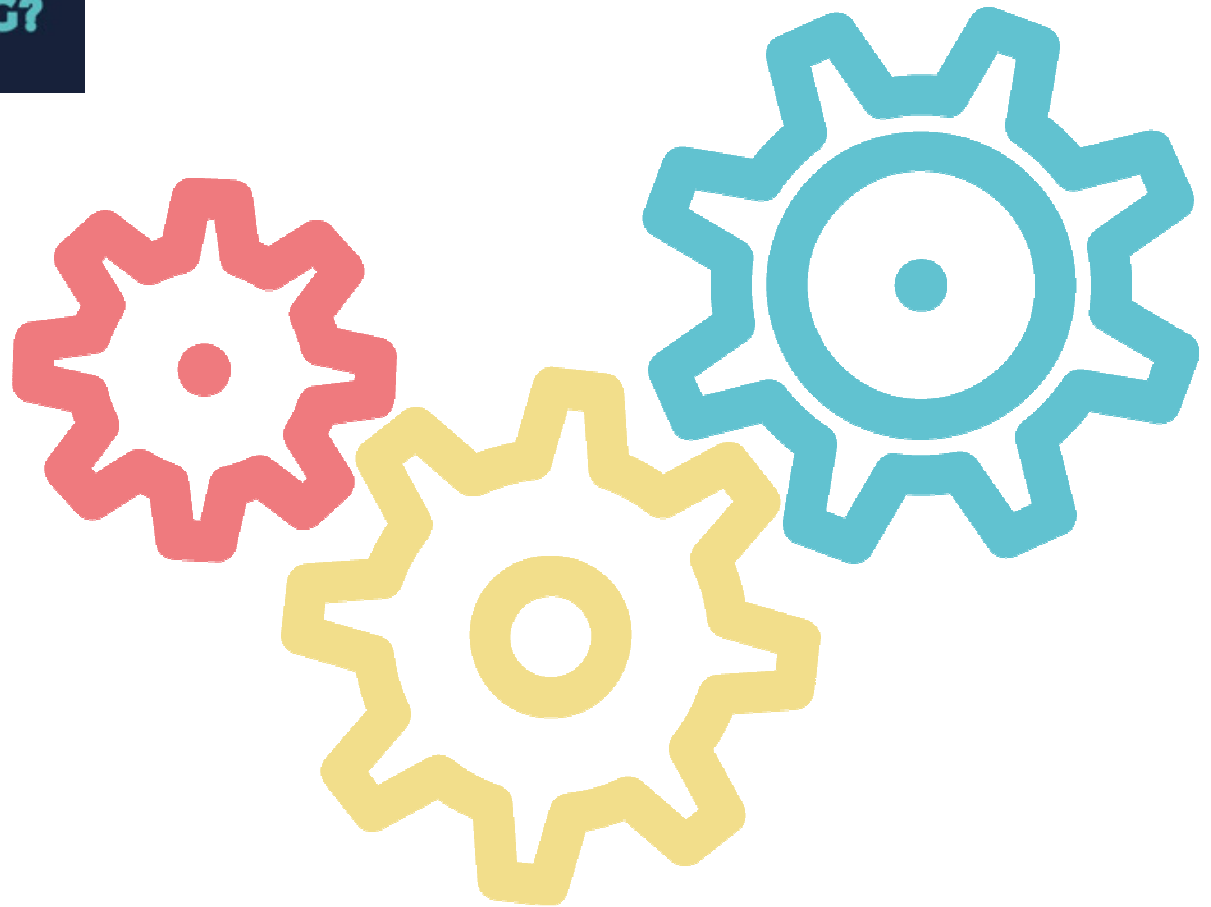

Vaardigheid:			
Opdracht:			
Niveau bereikt	Maakt vooruitgang	Beginnersniveau	
		Nood aan instructie	Nood aan extra basis
Extra uitdaging volgende les:	Opvolging volgende les:	Ondersteuning volgende les:	Ondersteuning volgende les:
Afwezig :			

competenties

WAT KAN EEN LEERLING? competenties

WAT KAN EEN LEERLING? competenties

METACOGNITIEF

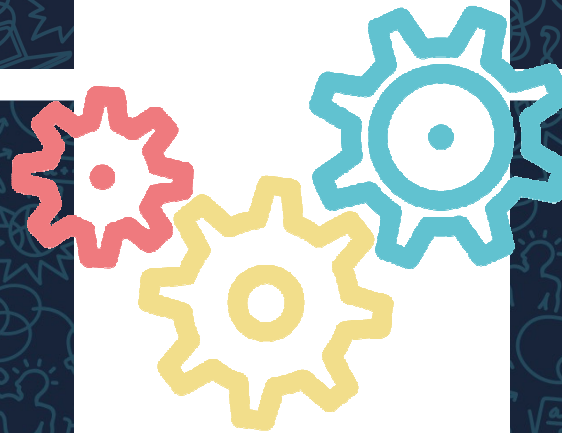
(PSYCHO-)MOTORISCH

SOCIO-AFFECTIEF

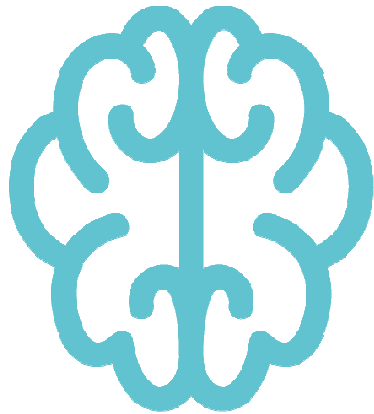

COGNITIEF

INSPELEN OP VERSCHIL IN COGNITIEVE VAARDIGHEDEN

- pre-teaching
 - flipping the classroom
 - duolezen
 - opdrachten (bv. in hoekenwerk of contractwerk) op verschillende niveaus
 - verdiepings- of verbredingsopdrachten/materiaal
 - leerlingen instructiefilmpjes laten maken
 - leerlingen (toets)vragen laten bedenken over de leerstof
 - nakijkcommissie
 - bewust homogene of heterogene teams qua niveau voor groepswork
 - (geïndividualiseerde) feedback op bepaalde (denk)fouten
 - sporenmodel (qua doelen of qua instructie)
 - vrijstelling (EVC)
-

INSPELEN OP VERSCHIL IN METACOGNITIEVE VAARDIGHEDEN

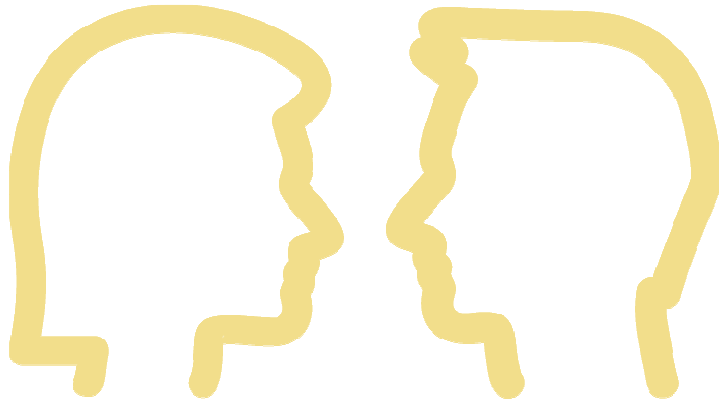

- jokers (leren) inzetten
 - reflectievragen na de toets, taak, ... (!)
 - exit tickets
 - regelmatige functionerings- of feedbackgesprekken
 - werken met schaalvragen
 - Individuele – of focusgesprekken rond planning (bv)
 - “leren leren” en “leren kiezen” anno 2017
 - persoonlijke leerdoelen stellen
 - zelf meest geschikte plaats in de klas kiezen
 - ...
-

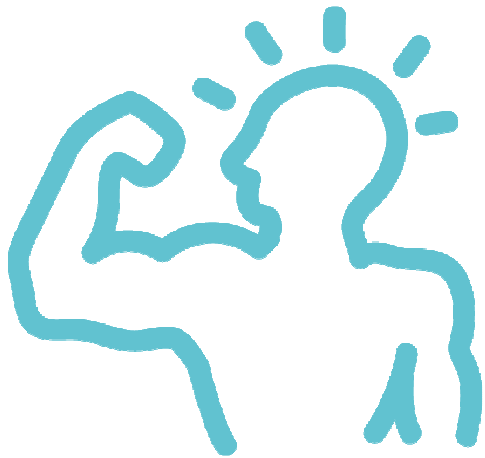
INSPELEN OP VERSCHIL IN SOCIO-AFFECTIEVE VAARDIGHEDEN

- werken met rollen (bij groepswork bv)
 - coöperatieve structuren (met focus op groei in sociale & communicatieve vaardigheden)
 - LL als hulpleraar of coach
 - peerfeedback
 - LL stellen zelf groepen (duo, quattro, ...) samen voor een opdracht op basis van hun kwaliteiten
 - keuzedoelen voor je lievelingsvak
 - als expert iets brengen voor leerlingen uit de jongere jaren (EHBO, proeven van de studierichting, mentor/bemiddelaar, ...)
 - ...
-

INSPELEN OP VERSCHIL IN PSYCHO-MOTORISCHE VAARDIGHEDEN

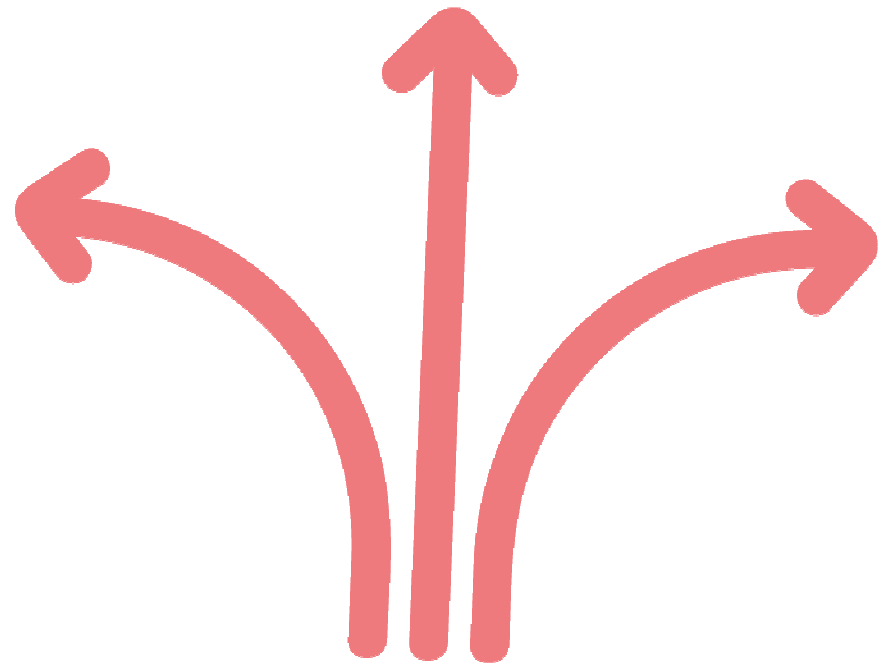

- tussenstappen voor langzame groeiers bij praktijkvakken (bv. in hoekenwerk)
- aanpassing van fysieke opdrachten of van de scoring bij LO
- aangepast materiaal
- vrijstelling (EVC), dispensatie
- concentratieoefeningen, energizers, actieve werkvormen, tussendoortjes
- variatie/gradatie in ervaringsoefeningen (uitbeelden, rollenspelen, ...)
- time-outzone, don't disturb bordje, ...
- ...

WAT WIL EEN LEERLING?
voorkeuren en interesses

WAT WIL EEN LEERLING?
voorkeuren en interesses

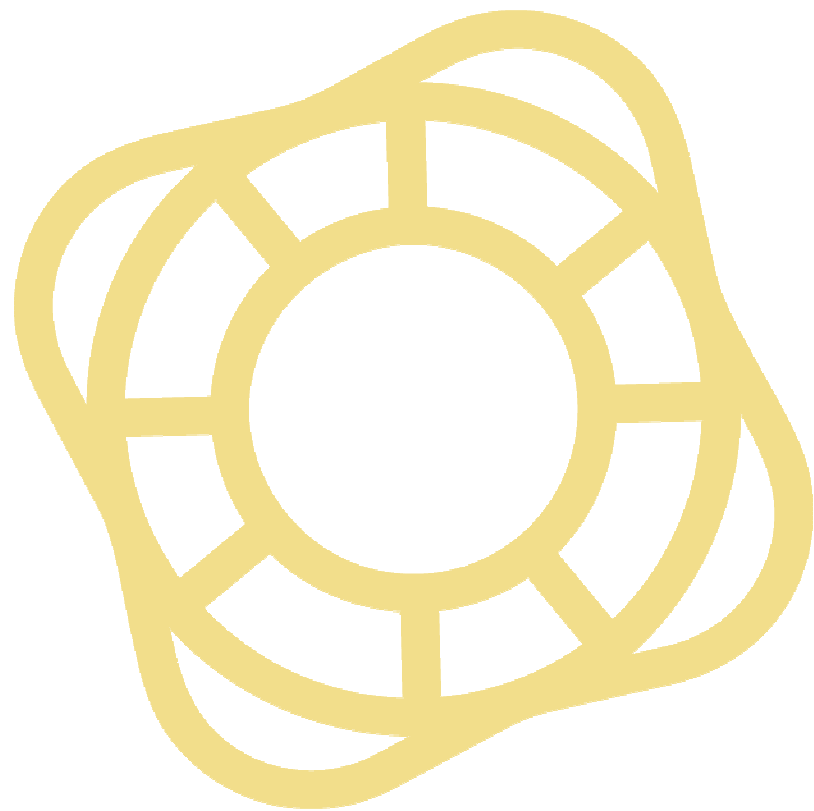

IN SPELEN OP VERSCHIL IN VOORKEUREN

- Magopdrachten
- (nieuwe) leerstof op verschillende manieren aanbieden
- Keuze uit verschillende evaluatievormen, opdrachten, alleen of in duo werken, huiswerkopties, ...
- Prioriteiten kunnen aanbrengen
- Vak- of klasoverschrijdend voor een project kunnen kiezen
- Joker-keuze
- Beginsituatie-peiling (zowel qua voorkennis als interesse)
- Vrije keuze tijdens uitlooptijd
- Zelf groepen mogen samenstellen, tijd/tempo bepalen, leerweg (mee) bepalen, ...
- Keuze voor aantal/aard van feedback(momenten)
- ...

WAT HEEFT EEN LEERLING NODIG? ondersteuningsnoden

IN SPELEN OP VERSCHIL IN ONDERSTEUNINGSNODEN

- Tempovariatie
 - Time-outzone
 - Woordenlijsten
 - Stappenplannen
 - Laptop ipv schrijven, rekenmachine
 - Hulp van een medeleerling
 - Voorlezen van vragen
 - Schrijfkaders/tussenvragen
 - Apps (de/het, ...)
 - Spreiding van evaluatie
 - Hulp op vraag/maat (bv. Feedbackgesprekken)
 - Notities van medeleerlingen
 - Modellen
 - ...
-

INSPELEN OP DEZE 3 VRAGEN...

- Grotere motivatie (dankzij inspelen op **voorkeuren**)
- Grotere leerwinst (dankzij inspelen op **competenties**)
- Grotere efficiëntie (dankzij inspelen op **ondersteuningsbehoeften**)

Inclusievere leeromgeving

DIFFERENTIATIE IS...

Het (h)erkennen van verschillen onder leerlingen en er consequent op inspelen.

Vertrekkend vanuit het groeiproces van elke leerling.

Differentiatie stelt het belang van leren voorop.

Met als doel:

- Grotere motivatie
- Grotere leerwinst
- Grotere efficiëntie

ZOEK IEMAND DIE!

ZOEK IEMAND DIE...

werkt met jokers die leerlingen kunnen inzetten voor iets waar ze onzeker over zijn.	nieuwe informatie op verschillende manieren aanbiedt (bv. doorlopende tekst, schema, video, ...).	leerlingen inschakelt als hulpleraar of leerling-coach.	werkt met tussendeadline deadlines om feedback te geven aan leerlingen.	leerlingen de kans geeft om schrijfkaders te gebruiken bij toetsen of examens.
voor de start van een lessenreeks of thema de interesses van de leerlingen	flipping the classroom hanteert.	leerlingen hulpbronnen laat gebruiken (correctiesleutels, woordenboek, ...).	voor de les korte instructiemomenten geeft aan leerlingen die het moeilijker hebben (= pre-teaching).	eén of meerdere van deze e-tools / gebruikt: Mentimeter, Padlet, de/het

MAAR ER IS MEER...

Iedereen aan boord!

Piloot

Groei mindset:
iedereen kan leren!
Met positieve kijk op...

de jeugd van
tegenwoordig

diversiteit
als meerwaarde.

Reisdoel

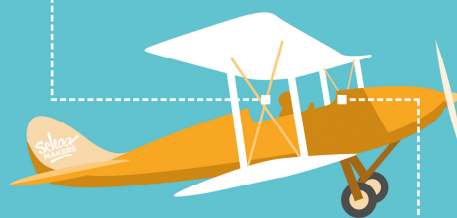
Autonomie
Zelfstandige en
zelfbewuste leerlingen

Betrokkenheid
die zich betrokken en
ondersteund voelen

Competentie
en bijleren op persoonlijk
en inhoudelijk vlak

Veelzijdige cockpit

Groeperen van leerlingen

Groeperen van leerdoelen

Taakverdeling met co-piloot / stewards

Alert en attent voor

- Onderlinge relaties en respect
- Welbevinden
- Geluidsbeheer
- Klasopstelling
- Materiaalbeheer
- Tipbeheer
- Expliciete doelen en verwachtingen
- Iedereen mee?

Instructie

- Meersporisch model
- Instructietafel
- Gem.
- Klassikaal
- Zelfstandige verwerking
- Leerlingen onderling

- Gefixte instructie
- Experiment
- Leesopdracht
- Stappenplan
- ...

Verwerking

- Meersporisch model
- Zelfstandig
- (coöperatieve) werkvorm
- Kaarte-opdrachten
- Classroomspreek

- Dokereel
- In groep
- Digitaal
- ...

Evaluatie

- Leraar gestuurd
- Leerling gestuurd
- Tussen evaluatie
- Zelfevaluatie
- Peer evaluatie
- Intervisie
- Portfolio

- Persoonlijke feedback
- Punten
- Zelfgekozen criteria
- Opgelegde criteria
- Examen jury
- ...

Met differentiatie op vlak van

- Wat kan de leerling?
Vakinhoudelijke en persoonlijke competenties
- Wat wil de leerling?
Inspelen op voorkeuren
- Wat heeft de leerling nodig?
Inspelen op ondersteuningsbehoeften

www.lerendifferentieren.be

Crew-leiding

DIFFERENTIATIE-KANSEN BENUTTEN!

Leerlingen groeperen

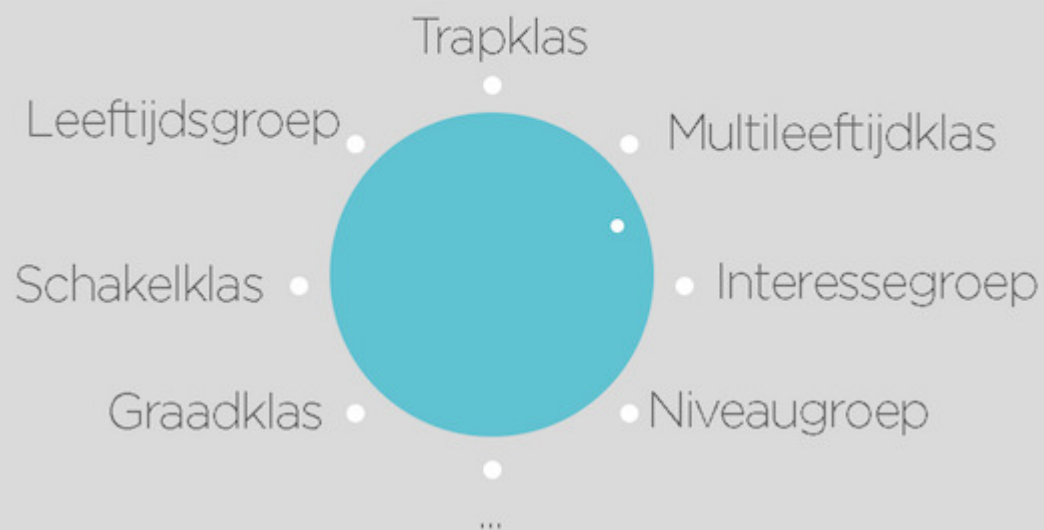
Convergent & divergent differentiëren

Buitenklasdifferentiatie

Leerdoelen groeperen

Taakverdeling – co-teaching

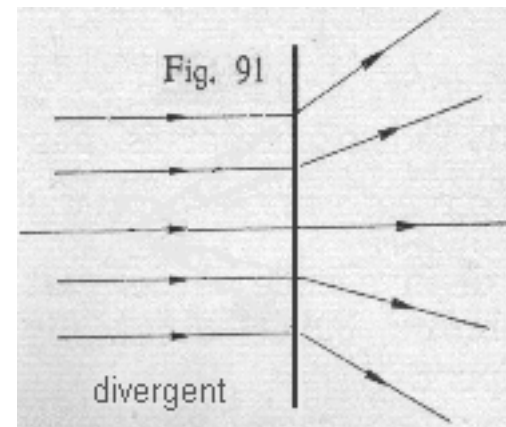
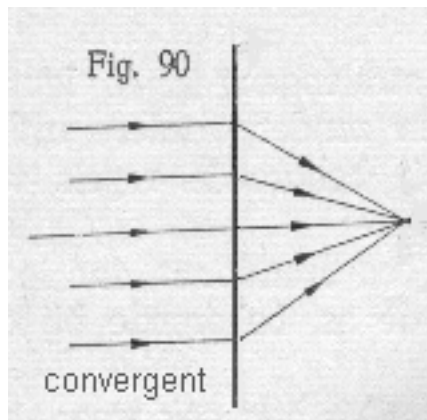
Groeperen van leerlingen

Convergente differentiatie:
zoveel mogelijk leerweg **SAMEN** afleggen

Divergente differentiatie:
eerder **APARTE** leerwegen

Groeperen van leerdoelen

Taakverdeling met co-piloot / stewards

Observerende co-teaching

Doorschuifstelsel

Teamteaching

Parallele
co-teaching

Complementaire
co-teaching

Alternatieve
co-teaching

Assisterende
co-teaching

Alert en attent voor

- Onderlinge relaties en respect
- Welbevinden
- Geluidsbeheer
- Klasopstelling
- Materiaalbeheer
- Tijdsbeheer
- Expliciete doelen en verwachtingen
- Iedereen mee?

BEWUST MEE OMGAAN

Stille werkruimte

[illegible]

Stap 1

VERKENNEN

*Wat moet ik precies doen,
kennen, kunnen?
Wat verwacht de leerkracht
van mij?*

Lees de volledige opdracht!

Stap 2

HOE?

*Hoe ga ik dat aanpakken?
Wat doe ik eerst? Wat dan?
Hoeveel tijd heb ik
daarvoor nodig?
Hoeveel tijd heb ik?*

*Beslis op voorhand hoe lang je aan
een taak werkt. Hou je aan het
plan!*

Stap 3

DOEN!

*Ben ik goed bezig?
(Of begin ik de puzzel
ergens anders, zoek ik eerst
even iets op van de vorige
les, pauzeer ik even?)*

*Vraag tijdig om hulp. Denk eraan
dat je nog andere taken moet doen.*

Stap 4

CONTROLLEREN

*Heb ik mijn taak juist
uitgevoerd?
Heb ik dat nu goed
aangepakt?
Kan ik het?*

*Laat je werk ook eens door een
klasgenoot nakijken.*

EEN GOUDEN TIP:

VISUALISEER DE ESSENTIE!

en verwijder de andere visuele prikkels.

Instructie

Meersporenmodel

Instructietafel

Geen

Klassikaal

Zelfstandige verwerking

Leerlingen onderling

Geflippte instructie

Experiment

Leesopdracht

Stappenplan

....

Verwerking

Meersporenmodel

Zelfstandig

(coöperatieve) werkvorm

Keuze-opdrachten

Casusbespreking

Rollenspel

In groep

Digitaal

...

Evaluatie

Leraargestuurd
Leerlinggestuurd
Tussenevaluatie
Zelfevaluatie
Peerevaluatie
Intervisie
Portfolio

Persoonlijke feedback
Punten
Zelfgekozen criteria
Opgelegde criteria
Externe jury
...

Schoor

Crew-leiding

Publiek en noden

Visie en doelen

Lerende
schoolcultuur

Cocreatief
leiderschap

Structuur,
taken, planning
en budget

Ouders
en buurt

Warme
school

UITWISSELING EN REFLECTIE

UITWISSELING PER 2

Hoe staan bij jou de knoppen het vaakst (of in de les die je meebracht?)

Welke kansen zie je nu om nog meer te gaan differentiëren (in de les die je meebracht of in het algemeen?).

NU DE SLUIKRECLAME NOG!

E-course over differentiatie in het secundair onderwijs.

Een jaar lang toegankelijk:

- Theoretische bouwstenen
 - Via tekst
 - Via filmpjes
- Een 80-tal praktijkvoorbeelden uit het secundair
 - In fiches
 - In filmpjes
- Een uitwisselplatform
 - Blijvend toegankelijk
- www.lerendifferentieren.be -> Schrijf je in op de nieuwsbrief!

The logo for 'LEREN DIFFERENTIËREN in het secundair onderwijs'. The words 'LEREN' and 'DIFFERENTIËREN' are in large yellow capital letters. The word 'in' is in smaller blue lowercase letters, and 'het secundair onderwijs' is in blue lowercase letters. A red graphic of three arrows pointing right is integrated into the 'D' of 'DIFFERENTIËREN'.

BEDANKT VOOR JE DEELNAME!

jan@schoolmakers.be

www.lerendifferentieren.be

Jan Royackers